

Praha dne 7. ledna 2005
Počet listů: 4

Oddělení vnější legislativy
zde

Návrh zákona o střetu zájmů, o kontrole majetku nabytého za dobu výkonu funkce, o neslučitelnosti některých funkcí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o střetu zájmů)

K žádosti o stanovisko ze dne 3. ledna 2005 ve výše uvedené věci uvádíme jako stanovisko oddělení civilně-správní legislativy následující:

Obecně k celému předloženému materiálu uplatňujeme následující připomínky:

1. Domníváme se, že zákon by se měl vztahovat pouze na ty členy zastupitelstev územních samosprávných celků, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolnění. Návrh zákona sice v případě zastupitelstev obcí (resp. zastupitelstev městských obvodů a městských částí) zvažuje jako jednu z alternativ, aby se zákon týkal pouze uvolněných členů zastupitelstev, návrh ale nepočítá s rozlišováním zastupitelů na uvolněné či neuvolněné v případě krajů. Protože neuvolněný člen zastupitelstva vykonává veřejnou funkci vedle své hlavní jiné činnosti (zaměstnání, podnikání apod.), je otázkou, jakým způsobem potom rozlišovat nabytý majetek a další příjmy za dobu výkonu jeho funkce. Domníváme se rovněž, že nerozlišení členů zastupitelstev na uvolněné a neuvolněné by mohlo být kontraproduktivní, vzhledem k tomu, že by pro schopné lidi (např. úspěšné podnikatele), kteří se nechtějí vzdát své hlavní činnosti mohlo být omezení stanovené tímto zákonem (tzn. zveřejňování svých majetkových poměrů) velmi demotivační, a je otázkou, zda by se tímto neuzavřela územní veřejná správa lidem schopným, kteří ale nejsou ochotni vzdát se své hlavní činnosti, ve které jsou úspěšní. **Tato připomínka je zásadní.**
2. Jsme toho názoru, že je třeba znovu zvážit osobní rozsah tohoto zákona, co se týká osob blízkých (respektive určité skupiny osob blízkých) veřejných funkcionářů, protože veřejní funkcionáři by mohli tento zákon v mnoha případech poměrně jednoduše obcházet tím, že by své příjmy, dary a další majetkové hodnoty nabývali prostřednictvím těchto osob. Vzhledem k nejednoznačné definici osob blízkých podle § 116 občanského zákoníku, ze které nemusí být výčet těchto osob vždy jednoznačný, bychom považovali za dostatečné také to, pokud by se tento zákon měl vztahovat na určitou jasně vymezenou skupinu osob, jako je například manžel, děti, rodiče, sourozenci a druh, což je skupina osob, kterou zahrnuje zákon č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu a o neslučitelnosti některých funkcí (zákon o střetu zájmů), ve znění pozdějších předpisů, podle § 4 do oznámení o osobním prospěchu. Za dostatečné by bylo možné považovat zřejmě i to, pokud by se tento zákon vztahoval jen na děti, manžela/manželku, druha/družku.
3. V otázce vedení registru zastáváme názor, že registr by měl být veden centrálně, například na portálu veřejné správy. Argument uvedený předkladatelem v „Předkládací zprávě“, že „zavedení centrálního registru by znamenalo zvýšené nároky na prostředky ze státního rozpočtu a na pracovní síly“ tento problém neřeší, jen ho přesunuje na jiné subjekty (územní samosprávné celky). Rovněž argument

předkladatele, že dohoda mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem spravedlnosti není možná, aniž by předkládací zpráva uváděla důvody proč, nepovažujeme za dostatečný.

4. Poznámky pod čarou nejsou vždy v aktuálním znění. Například v poznámce č. 2 je § 32 krajského zřízení uveden pouze ve znění zákona č. 231/2002 Sb., a přitom byl tento paragraf ještě několikrát novelizován. Stejně u poznámky pod čarou č. 3, 9 a 10. U poznámky pod čarou č. 7 je třeba k zákonu č. 227/2000 Sb. uvést „ve znění pozdějších předpisů.
5. Slova „územně samosprávného celku“ doporučujeme s ohledem na čl. 99 Ústavy nebo ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, nahradit slovy „územního samosprávného celku“.

K jednotlivým paragrafům návrhu zákona uplatňujeme následující připomínky:

K § 1:

k písm. a): Vzhledem k tomu, co jsme uvedli k bodu 3 obecných připomínek, by měl být zohledňován střet zájmů nejen veřejných funkcionářů, ale také osob jim blízkých. Tato připomínka se týká i §§ 3, 5, 6, 7 a 8.

K § 2:

k písm d) a e): Vzhledem k tomu, co jsme uvedli k bodu 1 obecných připomínek, by se měl zákon o střetu zájmů vztahovat pouze na ty členy zastupitelstev územních samosprávných celků, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni. Do písm. d) proto navrhuje doplnit za slova „samosprávného celku“ čárku a slova: „který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn“ a v písm. e) navrhuje přijmout alternativu II. **Tato připomínka je zásadní.**

K § 3:

k odst. 2 písm. c): Na zvážení dáváme, zda by se omezení podle tohoto písmene mělo vztahovat pouze na uvedení jména, popř. vyobrazení „za úplatu“, protože skutečnost, jestli to bylo skutečně za úplatu, by se jen velmi těžko prokazovala.

K § 6:

k odst. 1 písm. c): Domníváme se, že je nutno rozlišovat případy, kdy do těchto řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánů byl veřejný funkcionář vyslán státem, obcí nebo krajem jako zřizovatelem této právnické osoby.

k odst. 1 písm. d): Slovo „vztahu“ doporučujeme nahradit slovem „poměru“.

K § 7:

k odst. 1 písm b): Doporučujeme za slovem „vlastnická“ doplnit slovo „práva“.

K § 9:

Doporučujeme slova „ve stanovených termínech“ nahradit slovy „v termínech stanovených v §§ ...“ s uvedením příslušných odkazů.

K § 11:

-viz obecná připomínka č. 4

k odst. 1 písm. a) a b): Nepovažujeme za nezbytné, a proto ani nedoporučujeme, zavádět legislativní zkratku „Senát“ a legislativní zkratku „Poslanecká sněmovna“.

k odst. 3: Doporučujeme doplnit sankci za porušení povinnosti mlčenlivosti.

K § 15:

V případě územních samosprávných celků navrhuje, aby rozhodování ve věcech střetu zájmů bylo přeneseno působností, což musí být s ohledem na § 8 obecního zřízení a § 4 krajského zřízení výslovně stanoveno. Dále je nutné legislativně-technicky doplnit jako příslušné orgány k řízení také rady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a městských částí hlavního města Prahy.

K § 17:

k odst. 1: Doporučujeme slova „orgánů samosprávy“ ve druhé větě nahradit slovy „územních samosprávných celků“.

k odst. 4: Doporučujeme doplnit sankci za porušení povinnosti mlčenlivosti.

K § 19:

k odst. 1: Doporučujeme slova „předsedy zastupitelstva“ nahradit například slovy „primátora hlavního města Prahy, primátora statutárního města, hejtmána kraje nebo starosty obce“, protože termín „předseda zastupitelstva“ náš právní řád nezná.

K § 20:

k odst. 1: Upozorňujeme, že § 9 má jen 4 odstavce a při tom tento odstavec odkazuje na § 9 odst. 5.

K § 21:

k odst. 1: Doporučujeme nahradit slova „a člena zastupitelstva“ slovy „nebo člena zastupitelstva“. Dále upozorňujeme, že čárka nemá být za slovy „členem rady“ ale až za slovy „územního samosprávného celku“.

K části páté:

Upozorňujeme, že v úvodní větě nejsou uvedeny všechny novely zákona o obcích.

Vzhledem k tomu, že působnost podle tohoto návrhu zákona vykonávají obce v samostatné působnosti, upozorňujeme, že zavedením nadbytečného a matoucího § 102a zákona o obcích vyvstane interpretační problém, zda se jedná o vyhrazenou pravomoc rady podle § 102 odst. 2 písm. p) zákona o obcích, nebo se jedná o pravomoc, kterou by si mohlo v souladu s § 84 odst. 4 zákona o obcích vyhradit zastupitelstvo. Proto navrhuje nový § 102a vůbec nezavádět a v § 102 odst. 2 vložit za písm. o) nové písm. p) [a stávající písm. p) označit jako písm. q)], které bude znít: „p) rozhodovat ve věcech střetu zájmů u členů zastupitelstva obce podle zvláštního zákona“. **Tato připomínka je zásadní.**

Dále upozorňujeme, že se novelou zákona o obcích nezakládá pravomoc zastupitelstva obce rozhodovat o střetu zájmů tam, kde se rada nevolí. Proto v návaznosti na předchozí návrh navrhuje v § 102 odst. 4 doplnit písmeno „p)“. **Tato připomínka je zásadní.**

K části šesté:

Upozorňujeme, že v úvodní větě nejsou uvedeny všechny novely zákona o krajích, navíc pod č. 404/2002 Sb. nebyl vyhlášen zákon, ale nález Ústavního soudu.

Vzhledem k tomu, že působnost podle tohoto návrhu zákona vykonávají kraje v samostatné působnosti, upozorňujeme, že pravomoc rady, kterou zavádí § 59a zákona o krajích by si mohlo v souladu s § 37 zákona o krajích vyhradit zastupitelstvo. Proto navrhuje v § 59 odst. 1 vložit nové písm. n), které zní: „n) rozhodovat ve věcech střetu zájmů u členů zastupitelstva kraje podle zvláštního zákona“. **Tato připomínka je zásadní.**

K části sedmé:

Upozorňujeme, že v úvodní větě nejsou uvedeny všechny novely zákona o hlavním městě Praze.

Vzhledem k tomu, že působnost podle tohoto návrhu zákona vykonává hl. m. Praha v samostatné působnosti, upozorňujeme, že zavedením nadbytečného a matoucího § 71a zákona o hl. m. Praze vyvstane interpretační problém, zda se jedná o vyhrazenou pravomoc rady podle § 68 odst. 2 písm. k) zákona o hl. m. Praze, nebo se jedná o pravomoc, kterou by si mohlo v souladu s § 59 odst. 4 zákona o hl. m. Praze vyhradit zastupitelstvo. Proto doporučujeme nový § 71a nezavádět. Problematika tak bude pokryta stávajícím ustanovením § 68 odst. 2 písm. k) zákona o hl. m. Praze. **Tato připomínka je zásadní.**

Dále upozorňujeme, že v souvislosti s přijetím zákona o střetu zájmů je třeba novelizovat i ta ustanovení zákona o hl. m. Praze, která upravují pravomoc orgánů městských částí. Konkrétně je nutné v § 94 odst. 2 doplnit nové písm. i), které zní: „i) rozhodovat ve věcech střetu zájmů u členů zastupitelstva městské části podle zvláštního zákona“. **Tato připomínka je zásadní.**

Mgr. Petra Linková
vedoucí oddělení